

ЕКОЛОГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ У РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ ДЕРЖАВИ

*Василенко М. Ю., здобувач вищої освіти групи Б 3/2
Миколаївський національний аграрний університет*

Процеси глобалізації та суспільних трансформацій підвищили пріоритетність збереження довкілля, а отже, потребують запровадження термінових заходів. Протягом тривалого часу економічний розвиток на більшості територій світу супроводжувався незбалансованою експлуатацією природних ресурсів, низькою пріоритетністю питань захисту довкілля, що унеможливило досягнення збалансованого (сталого) розвитку.

***Ключові слова:** екологічний розвиток, екологічна безпека, екологічна ситуація, сталий розвиток, екосистема.*

Потреба у розвитку національної економіки обумовлена необхідністю формування безпекового простору, захистом інтересів суспільства, особистості, території.

Визначено, що національна економіка держави є складною господарською, соціальною, організаційною, науково-технологічною системою. У складі національної економіки відбуваються постійні структурні, організаційні й інші зміни, що обумовлюються особливостями її господарчої системи та характеризуються певними тенденціями й закономірностями розвитку з огляду на сукупність внутрішніх й зовнішніх чинників. Саме екологічні пріоритети постають на порядку денному розвитку усіх галузей й регіонів світу.

Обумовлено, що екологічні пріоритети розвитку світового суспільства включають:

- забезпечення інтеграції екологічної політики до інших документів, що містять програмні засади державного, галузевого (секторального), регіонального та місцевого розвитку;
- активізація впровадження та застосування положень Орхуської конвенції, Конвенції ЕСПО та відповідних Директив ЄС;
- реалізація заходів із впровадження Протоколу про реєстри викидів і перенесення забруднювачів з метою створення й забезпечення функціонування Єдиної уніфікованої електронної системи інформації про дозволи, звіти, матеріали перевірок у сфері охорони довкілля (національного Реєстру викидів і перенесення забруднювачів);
- адаптація законодавства у сфері поводження з відходами до законодавства ЄС;
- удосконалення системи регулювання викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря шляхом подальшої реалізації основних положень Директив ЄС;
- створення ефективно-керованої системи територій та об'єктів природно-заповідного фонду;
- забезпечення, відповідно до актуальних цілей і завдань, визначених стратегічними документами у рамках Конвенції про біорізноманіття та відповідними директивами ЄС, збереження і сталого використання біорізноманіття та формування національної екомережі.

Основні засади державної екологічної політики України регламентовано Законом України «Про основні засади (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року» [1].

Визначено, що метою державної екологічної політики є досягнення доброго стану довкілля шляхом запровадження екосистемного підходу до усіх напрямів соціально-економічного розвитку України з метою забезпечення конституційного права кожного громадянина на чисте та безпечне довкілля,

впровадження збалансованого природокористування і збереження, відновлення природних екосистем [1].

Основними засадами державної екологічної політики є: збереження такого стану кліматичної системи, який унеможливить підвищення ризиків для здоров'я та благополуччя людей і навколишнього природного середовища; досягнення Україною Цілей Сталого Розвитку (ЦСР), які було затверджено на Саміті Організації Об'єднаних Націй зі сталого розвитку у 2015 році; сприяння збалансованому (сталому) розвитку шляхом досягнення збалансованості складових розвитку (економічна, екологічна, соціальна), орієнтація на пріоритети збалансованого (сталого) розвитку; інтегрування екологічних вимог під час розроблення і затвердження документів державного планування, галузевого (секторального), регіонального та місцевого розвитку та у процесі прийняття рішень про провадження планованої діяльності об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля; міжсекторальне партнерство та залучення заінтересованих сторін; запобігання виникненню надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру, що передбачає аналіз і прогнозування екологічних ризиків, які ґрунтуються на результатах стратегічної екологічної оцінки, оцінки впливу на довкілля, а також комплексного моніторингу стану навколишнього природного середовища. Вагомим є вплив забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території України, підвищення рівня екологічної безпеки у зоні відчуження, а також забезпечення невідворотності відповідальності за порушення природоохоронного законодавства; застосування принципів перестороги, превентивності (запобігання), пріоритетності усунення джерел шкоди довкіллю, "забруднювач платить"; відповідальність органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування за доступність, своєчасність і достовірність екологічної інформації. Досвід держав ЄС засвідчує актуальність стимулювання державою суб'єктів господарювання, які здійснюють скорочення викидів парникових газів, зниження показників енерго- та ресурсоемності, модернізацію виробництва,

спрямовану на зменшення негативного впливу на навколишнє природне середовище, у тому числі вдосконалення системи екологічного податку за забруднення довкілля та платежів за використання природних ресурсів; упровадження новітніх засобів і форм комунікацій та ефективної інформаційної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища [2].

Визначено, що основні стратегічні цілі включають: формування у суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва; забезпечення збереження природно-ресурсного потенціалу, інтеграції екологічної політики у соціально-економічний розвиток, зниження екологічних ризиків, транспортних небезпек, удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління [3].

Етапи реалізації державної екологічної політики передбачають досягнення цілей державної екологічної політики. Перший етап передбачає стабілізацію екологічної ситуації шляхом закріплення змін у системі державного управління, які відбулися шляхом реформування системи державного екологічного управління, імплементації європейських екологічних норм і стандартів, удосконалення систем екологічного обліку та контролю, впровадження фінансово-економічних механізмів стимулювання екологічно орієнтованих структурних перетворень в економіці, впровадження механізмів стимулювання підприємств до енергоефективності, впровадження електронного урядування, поширення екологічних знань, а також підвищення екологічної свідомості суспільства, інформатизація сфери охорони навколишнього природного середовища та природокористування усіх рівнів. Перший етап розрахований на реалізацію заходів до 2025 року. Другий етап передбачає досягнення істотних зрушень щодо покращення стану навколишнього природного середовища шляхом збалансованості між соціально-економічними потребами та завданнями у сфері збереження навколишнього природного середовища, забезпечення розвитку екологічно ефективного партнерства між державою, суб'єктами господарювання та громадськістю, сталого низьковуглецевого розвитку, як

додаткового стимулу соціально-економічного розвитку України. Другий етап розрахований на реалізацію заходів до 2030 року [4].

Отже, проаналізувавши екологічні пріоритети у розвитку національної економіки держави можемо зазначити, що пріоритетним напрямом екологічної політики є раціональне використання, збереження й захист природних ресурсів. Раціональне використання поновлювальних ресурсів забезпечить передумови щодо сталого розвитку. При цьому державна екологічна політика потребує оцінки ефективності прийняття рішень, деталізації й вивчення оцінки взаємозв'язків економічних й екологічних чинників, удосконалення державної системи управління екологічною безпекою.

Література:

1. Закон України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року», документ 2697-VIII, прийнятий від 28.02.2019 р. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19>.

2. Ашикова Е. І. Стратегічна екологічна оцінка як інструмент реалізації державної екологічної політики / Е. І. Ашикова // Правові аспекти публічного управління: теорія та практика : матеріали V наук.-практ. конф. (12 груд. 2013 р.) / за заг. ред. Л. Л. Прокопенка. - Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2013. - С. 133 - 136.

3. Хвесик М. А. Стратегічні імперативи раціонального природокористування в контексті соціально-економічного піднесення України : [монографія] / М. А. Хвесик. - Донецьк : ТОВ «Юго-Восток, ЛТД», 2008. - 496 с.

4. Проект Стратегії національної екологічної політики України на період до 2020 року [Електронний ресурс]: - Офіц. вид. : Кабінет Міністрів України : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 жовт. 2007 р. № 880-р. – Режим доступу до документа : <https://www.gdo.kiev.ua/files/db.-php?god=2007&st=2961>.

Annotation

The Processes of globalization and social transformations have increased the priority of environmental conservation, and therefore require the introduction of urgent measures. For a long time, economic development in most parts of the world was accompanied by unbalanced exploitation of natural resources, low priority of environmental protection issues, which made it impossible to achieve balanced (sustainable) development.

Key words: *ecological development, ecological safety, ecological situation, sustainable development, ecosystem.*

**Науковий керівник – Вишневська О.М.,
д-р екон. наук, професор, декан обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв**